

Βρυξέλλες, 30 Ιουνίου 2023
(OR. en)

11129/23

ECOFIN 656
UEM 190
SOC 482
EMPL 333
COMPET 677
ENV 756
EDUC 269
RECH 301
ENER 392
JAI 902
GENDER 133
ANTIDISCRIM 127
JEUN 171
SAN 408

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο

αριθ. προηγ. εγγρ.: 9822/1/23 REV 1

Αριθ. εγγρ. Επιτρ.: COM(2023) 601 final

Θέμα: ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 του Βελγίου και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 του Βελγίου

Επισυνάπτεται για τις αντιπροσωπίες το ανωτέρω σχέδιο σύστασης του Συμβουλίου, όπως συζητήθηκε στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, με βάση τη σύσταση της Επιτροπής στο έγγραφο COM(2023) 601 final.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της ...

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 του Βελγίου και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 του Βελγίου

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών¹ και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

¹ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου², με τον οποίο θεσπίστηκε ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας («μηχανισμός»), άρχισε να ισχύει στις 19 Φεβρουαρίου 2021. Ο μηχανισμός παρέχει χρηματοδοτική στήριξη στα κράτη μέλη για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, η οποία συνεπάγεται δημοσιονομική ώθηση χρηματοδοτούμενη από την Ένωση. Σύμφωνα με τις προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, ο μηχανισμός συμβάλλει στην οικονομική ανάκαμψη χωρίς αποκλεισμούς και στην υλοποίηση βιώσιμων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που ενισχύουν την ανάκαμψη, ιδίως μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για να προωθηθούν η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση και να καταστούν οι οικονομίες των κρατών μελών πιο ανθεκτικές. Συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών και στην τόνωση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, στη βελτίωση της εδαφικής συνοχής εντός της Ένωσης και στη στήριξη της συνεχιζόμενης εφαρμογής του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά ανά κράτος μέλος στο πλαίσιο του μηχανισμού επικαιροποιήθηκε στις 30 Ιουνίου 2022, σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

² Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17).

- (2) Στις 22 Νοεμβρίου 2022 η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2023, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2023 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στις 23 Μαρτίου 2023 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τις προτεραιότητες της ετήσιας έρευνας για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2023, οι οποίες επικεντρώνονται σε τέσσερις παραμέτρους της ανταγωνιστικής βιωσιμότητας. Στις 22 Νοεμβρίου 2022, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου³, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης 2023, στην οποία το Βέλγιο δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών που μπορεί να αντιμετωπίζουν ή ενδέχεται να αντιμετωπίσουν ανισορροπίες. Ως εκ τούτου, δεν απαιτείται εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης γνώμη σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος 2023 του Βελγίου. Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ και πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2023, η οποία αναλύει την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Το Συμβούλιο εξέδωσε τη σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ⁴ («σύσταση για τη ζώνη του ευρώ 2023») στις 16 Μαΐου 2023 και την κοινή έκθεση για την απασχόληση στις 13 Μαρτίου 2023.
- (3) Μολονότι οι οικονομίες της Ένωσης επιδεικνύουν αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα, το γεωπολιτικό πλαίσιο εξακολουθεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις. Ενόσω η Ένωση παραμένει σταθερά στο πλευρό της Ουκρανίας, το θεματολόγιο οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής της Ένωσης επικεντρώνεται στη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων των ενεργειακών κλυδωνισμών τόσο στα ευάλωτα νοικοκυριά όσο και στις επιχειρήσεις βραχυπρόθεσμα, καθώς και στη συνέχιση των προσπαθειών για την επίτευξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, τη στήριξη της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης, τη διασφάλιση της μακροοικονομικής σταθερότητας και την αύξηση της ανθεκτικότητας μεσοπρόθεσμα. Επικεντρώνεται επίσης σε μεγάλο βαθμό στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας της Ένωσης.

³ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25).

⁴ Σύσταση του Συμβουλίου, της 16ης Μαΐου 2023, σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ (ΕΕ C 180 της 23.5.2023, σ. 1).

- (4) Την 1η Φεβρουαρίου 2023 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο «Βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας για την εποχή των μηδενικών καθαρών εκπομπών» («βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας»). Σκοπός του βιομηχανικού σχεδίου της Πράσινης Συμφωνίας είναι η τόνωση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας μηδενικών καθαρών εκπομπών της Ένωσης και η στήριξη της ταχείας μετάβασης στην κλιματική ουδετερότητα. Συμπληρώνει τις συνεχιζόμενες προσπάθειες στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και του REPowerEU. Στόχος του είναι επίσης να παράσχει ένα πιο υποστηρικτικό περιβάλλον για την κλιμάκωση της ενωσιακής παραγωγικής ικανότητας όσον αφορά τις τεχνολογίες και τα προϊόντα μηδενικών καθαρών εκπομπών που απαιτούνται για την επίτευξη των φιλόδοξων στόχων της Ένωσης για το κλίμα και για τη διασφάλιση της πρόσβασης σε σχετικές κρίσιμες πρώτες ύλες, μεταξύ άλλων με τη διαφοροποίηση της προμήθειας, την κατάλληλη αξιοποίηση των γεωλογικών πόρων στα κράτη μέλη και τη μεγιστοποίηση της ανακύκλωσης των πρώτων υλών. Το βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας βασίζεται σε τέσσερις πυλώνες: προβλέψιμο και απλουστευμένο ρυθμιστικό περιβάλλον, ταχύτερη πρόσβαση σε χρηματοδότηση, βελτίωση των δεξιοτήτων και ανοικτό εμπόριο για ανθεκτικές αλυσίδες εφοδιασμού. Στις 16 Μαρτίου 2023 η Επιτροπή εξέδωσε περαιτέρω ανακοίνωση με τίτλο «Μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ: προοπτικές μετά το 2030», διαρθρωμένη σε εννέα αλληλοενισχυόμενους κινητήριους μοχλούς, με στόχο να καταβληθούν προσπάθειες για ένα κανονιστικό πλαίσιο που θα ενισχύει την ανάπτυξη. Η ανακοίνωση καθορίζει προτεραιότητες πολιτικής που αποσκοπούν στην ενεργό εξασφάλιση διαρθρωτικών βελτιώσεων, καλά εστιασμένων επενδύσεων και κανονιστικών μέτρων για τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της Ένωσης και των κρατών μελών της. Οι παρακάτω συστάσεις συμβάλλουν στην υλοποίηση αυτών των προτεραιοτήτων.
- (5) Το 2023 το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών εξακολουθεί να εξελίσσεται σε συμφωνία με την εφαρμογή του μηχανισμού. Η πλήρης εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας εξακολουθεί να είναι απαραίτητη για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια αφορούν το σύνολο ή σημαντικό υποσύνολο των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν τα προηγούμενα έτη. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις των ετών 2019, 2020 και 2022 παραμένουν συναφείς και για τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που αναθεωρούνται, επικαιροποιούνται ή τροποποιούνται σύμφωνα με τα άρθρα 14, 18 και 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

- (6) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁵ («κανονισμός REPowerEU»), ο οποίος εκδόθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2023, αποσκοπεί στην ταχεία σταδιακή κατάργηση της εξάρτησης της Ένωσης από τις ρωσικές εισαγωγές ορυκτών καυσίμων. Τούτο θα συμβάλει στην ενεργειακή ασφάλεια και στη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού της Ένωσης, ενώ παράλληλα θα αυξήσει την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τις ικανότητες αποθήκευσης ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση. Ο κανονισμός REPowerEU επιτρέπει στα κράτη μέλη να προσθέσουν νέο κεφάλαιο για το REPowerEU στα εθνικά τους σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, με στόχο τη χρηματοδότηση καίριων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων του REPowerEU. Οι εν λόγω μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις θα συμβάλουν επίσης στην τόνωση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας μηδενικών καθαρών εκπομπών της Ένωσης, όπως περιγράφεται στο βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας, καθώς και στην υλοποίηση των ειδικών ανά χώρα συστάσεων σχετικά με την ενέργεια, οι οποίες εκδόθηκαν για τα κράτη μέλη το 2022 και, κατά περίπτωση, το 2023. Με τον κανονισμό REPowerEU θεσπίζεται νέα κατηγορία μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής στήριξης, η οποία διατίθεται στα κράτη μέλη για τη χρηματοδότηση νέων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σχετικά με την ενέργεια στο πλαίσιο των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητάς τους.

⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 όσον αφορά τα κεφάλαια για το REPowerEU στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) 2021/1060 και (ΕΕ) 2021/1755 και της οδηγίας 2003/87/ΕΚ (ΕΕ L 63 της 28.2.2023, σ. 1).

- (7) Στις 8 Μαρτίου 2023 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με την οποία παρέχει κατευθύνσεις δημοσιονομικής πολιτικής για το 2024 («ανακοίνωση της 8ης Μαρτίου 2023»). Αποσκοπεί στη στήριξη της προετοιμασίας των προγραμμάτων σταθερότητας και σύγκλισης των κρατών μελών και, ως εκ τούτου, στην ενίσχυση του συντονισμού των πολιτικών. Η Επιτροπή υπενθύμισε ότι η γενική ρήτρα διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης θα απενεργοποιηθεί στο τέλος του 2023. Ζήτησε την ανάληψη δημοσιονομικών πολιτικών κατά την περίοδο 2023-2024 οι οποίες θα διασφαλίσουν τη μεσοπρόθεσμη βιωσιμότητα του χρέους και θα αυξήσουν τη δυνητική ανάπτυξη με βιώσιμο τρόπο και κάλεσε τα κράτη μέλη να προσδιορίσουν στα οικεία προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης 2023 τον τρόπο με τον οποίο τα δημοσιονομικά τους σχέδια θα διασφαλίσουν την τήρηση της τιμής αναφοράς της Συνθήκης του 3 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) για το έλλειμμα, καθώς και να εξασφαλίσουν την εύλογη και συνεχή μείωση του χρέους, ή τη διατήρηση του χρέους σε συνετά επίπεδα, μεσοπρόθεσμα. Η Επιτροπή κάλεσε επίσης τα κράτη μέλη να καταργήσουν σταδιακά τα εθνικά δημοσιονομικά μέτρα που θέσπισαν για την προστασία των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων από τους κλυδωνισμούς των τιμών της ενέργειας, αρχίζοντας από τα λιγότερο στοχευμένα. Επισήμανε ότι, εάν τα μέτρα στήριξης χρειαστεί να παραταθούν λόγω νέων πιέσεων στις τιμές της ενέργειας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να στοχοθετήσουν καλύτερα τα μέτρα τους προς όφελος των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων. Η Επιτροπή ανέφερε ότι οι δημοσιονομικές συστάσεις θα ποσοτικοποιηθούν και θα διαφοροποιηθούν. Επιπλέον, όπως προτείνεται στην ανακοίνωσή της της 9ης Νοεμβρίου 2022 σχετικά με τις κατευθύνσεις για τη μεταρρύθμιση του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ, οι δημοσιονομικές συστάσεις θα διατυπωθούν με βάση τις καθαρές πρωτογενείς δαπάνες. Συνέστησε σε όλα τα κράτη μέλη να συνεχίσουν να προστατεύουν τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις και να διασφαλίσουν την αποτελεσματική χρήση των κονδυλίων του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης, ιδίως υπό το πρίσμα της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης και των στόχων ανθεκτικότητας. Η Επιτροπή επισήμανε ότι θα προτείνει στο Συμβούλιο να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος την άνοιξη του 2024, βάσει των απολογιστικών στοιχείων του 2023, σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές διατάξεις.

- (8) Στις 26 Απριλίου 2023 η Επιτροπή υπέβαλε νομοθετικές προτάσεις για την υλοποίηση συνολικής μεταρρύθμισης των κανόνων οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης. Κεντρικός στόχος των προτάσεων είναι η ενίσχυση της βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους και η προώθηση της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης σε όλα τα κράτη μέλη μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Στις προτάσεις της, η Επιτροπή αποσκοπεί στη βελτίωση της εθνικής οικειοποίησης, στην απλούστευση του πλαισίου και στη μεγαλύτερη μεσοπρόθεσμη επικέντρωση, σε συνδυασμό με αποτελεσματική και πιο συνεκτική επιβολή. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 14ης Μαρτίου 2023 σχετικά με κατευθύνσεις για τη μεταρρύθμιση του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ, στόχος είναι να ολοκληρωθεί το νομοθετικό έργο το 2023.
- (9) Στις 30 Απριλίου 2021 το Βέλγιο υπέβαλε στην Επιτροπή το οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Δυνάμει του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης που ορίζονται στο παράρτημα V του εν λόγω κανονισμού. Στις 13 Ιουλίου 2021 το Συμβούλιο εξέδωσε την εκτελεστική απόφασή του σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας του Βελγίου⁶. Η αποδέσμευση των δόσεων εξαρτάται από την έκδοση απόφασης της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, στην οποία αναφέρεται ότι το Βέλγιο έχει εκπληρώσει ικανοποιητικά τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που έχουν καθοριστεί στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου. Η ικανοποιητική εκπλήρωση προϋποθέτει ότι η επίτευξη των προηγούμενων οροσήμων και στόχων δεν έχει αναιρεθεί.

⁶ ST 10161/21 INIT· ST 10161/21 ADD 1.

- (10) Στις 30 Απριλίου 2023 το Βέλγιο υπέβαλε το οικείο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 και το οικείο πρόγραμμα σταθερότητας 2023, σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97. Τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν από κοινού για να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους. Σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 αποτυπώνει επίσης την εξαμηνιαία έκθεση του Βελγίου σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την επίτευξη του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.
- (11) Στις 24 Μαΐου 2023 η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας 2023 για το Βέλγιο. Αξιολόγησε την πρόοδο του Βελγίου όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο μεταξύ 2019 και 2022 και προέβη σε απολογισμό της εφαρμογής του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας του Βελγίου. Με βάση την εν λόγω ανάλυση, η έκθεση χώρας εντόπισε κενά σε σχέση με τις εν λόγω προκλήσεις που δεν περιλαμβάνονται, ή περιλαμβάνονται μόνο εν μέρει, στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και νέες και αναδυόμενες προκλήσεις. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο του Βελγίου όσον αφορά την εφαρμογή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.
- (12) Σύμφωνα με στοιχεία επικυρωμένα από την Eurostat, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης του Βελγίου μειώθηκε από 5,5 % του ΑΕΠ το 2021 σε 3,9 % το 2022, ενώ το χρέος της γενικής κυβέρνησης υποχώρησε από 109,1 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2021 σε 105,1 % στο τέλος του 2022. Στις 24 Μαΐου 2023 η Επιτροπή δημοσίευσε έκθεση βάσει του άρθρου 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης, στην οποία εξετάστηκε η δημοσιονομική κατάσταση του Βελγίου, δεδομένου ότι το οικείο έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης το 2022 υπερέβαινε την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη. Η έκθεση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το κριτήριο του ελλείμματος δεν πληρούται. Σύμφωνα με την ανακοίνωση της 8ης Μαρτίου 2023, η Επιτροπή δεν πρότεινε την κίνηση νέων διαδικασιών υπερβολικού ελλείμματος την άνοιξη του 2023. Στη συνέχεια, η Επιτροπή επισήμανε ότι θα προτείνει στο Συμβούλιο να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος την άνοιξη του 2024, βάσει των απολογιστικών στοιχείων του 2023. Το Βέλγιο θα πρέπει να λάβει υπόψη το γεγονός αυτό κατά την εκτέλεση του προϋπολογισμού του 2023 και κατά την κατάρτιση του σχεδίου δημοσιονομικού προγράμματός του για το 2024.

- (13) Το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης επηρεάστηκε από τα μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής που ελήφθησαν για να μετριαστούν οι οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της αύξησης των τιμών της ενέργειας. Το 2022 τα εν λόγω μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής που μείωσαν τα έσοδα περιλάμβαναν μείωση των ειδικών φόρων κατανάλωσης στη βενζίνη και μειώσεις του ΦΠΑ στα οικιακά συμβόλαια ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου, ενώ τα μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής που αύξησαν τις δαπάνες περιλάμβαναν εκτεταμένη κάλυψη του κοινωνικού τιμολογίου όσον αφορά την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο για τα ευάλωτα νοικοκυριά, οριζόντιες μεταβιβάσεις εισοδήματος σε νοικοκυριά απευθείας μέσω των λογαριασμών αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας («δέσμη μέτρων για την ενέργεια»), εφάπαξ μεταβιβάσεις για ειδικό σκοπό (για τα νοικοκυριά που χρησιμοποιούν πετρέλαιο θέρμανσης, προπάνιο ή συσσωματώματα), καθώς και άμεση στήριξη προς τις επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν αυξανόμενο ενεργειακό κόστος. Το κόστος των εν λόγω μέτρων αντισταθμίστηκε εν μέρει από νέους φόρους επί των απροσδόκητων κερδών των παραγωγών και προμηθευτών ενέργειας, ιδίως στους τομείς της ηλεκτρικής ενέργειας και του πετρελαίου. Η Επιτροπή εκτιμά ότι το καθαρό δημοσιονομικό κόστος των εν λόγω μέτρων ανήλθε στο 0,9 % του ΑΕΠ το 2022. Το ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης επηρεάστηκε επίσης από το δημοσιονομικό κόστος της προσφοράς προσωρινής προστασίας σε εκτοπισθέντα άτομα από την Ουκρανία, το οποίο εκτιμάται σε 0,1 % του ΑΕΠ το 2022. Ταυτόχρονα, το εκτιμώμενο κόστος των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που συνδέονται με την κρίση της COVID-19 μειώθηκε σε 0,5 % του ΑΕΠ το 2022, από 3 % το 2021.
- (14) Στις 18 Ιουνίου 2021 το Συμβούλιο συνέστησε στο Βέλγιο⁷ να χρησιμοποιήσει το 2022 τον μηχανισμό για τη χρηματοδότηση πρόσθετων επενδύσεων για τη στήριξη της ανάκαμψης, ασκώντας παράλληλα συνετή δημοσιονομική πολιτική. Επιπλέον, το Συμβούλιο συνέστησε στο Βέλγιο να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις.

⁷ Σύσταση του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2021, για τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας του Βελγίου για το 2021 (EE C 304 της 29.7.2021, σ. 1).

(15) Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός⁸ το 2022 ήταν υποστηρικτικός, στο -2 % του ΑΕΠ. Ακολουθώντας τη σύσταση του Συμβουλίου, το Βέλγιο συνέχισε να στηρίζει την ανάκαμψη με επενδύσεις χρηματοδοτούμενες από τον μηχανισμό. Οι δαπάνες που χρηματοδοτήθηκαν από επιχορηγήσεις του μηχανισμού και από άλλα ταμεία της Ένωσης ανήλθαν στο 0,2 % του ΑΕΠ το 2022 (0,2 % του ΑΕΠ το 2021). Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις είχαν ουδέτερη συμβολή στον δημοσιονομικό προσανατολισμό⁹. Επομένως, το Βέλγιο διατήρησε τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου. Ταυτόχρονα, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των νέων μέτρων στο σκέλος των εσόδων) είχε επεκτατική συμβολή ύψους 1,9 εκατοστιαίας μονάδας στον δημοσιονομικό προσανατολισμό. Η εν λόγω σημαντική επεκτατική συμβολή περιελάμβανε τον πρόσθετο αντίκτυπο των μέτρων δημοσιονομικής πολιτικής που θεσπίστηκαν για τον μετριασμό των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της αύξησης των τιμών της ενέργειας (πρόσθετο καθαρό δημοσιονομικό κόστος ύψους 0,8 % του ΑΕΠ σε σύγκριση με το 2021), καθώς και το κόστος παροχής προσωρινής προστασίας σε εκτοπισθέντα άτομα από την Ουκρανία (0,1 % του ΑΕΠ). Ταυτόχρονα, οι αυξανόμενες τρέχουσες δαπάνες, που οφείλονται ιδίως στην αυτόματη τιμαριθμική αναπροσαρμογή των κοινωνικών παροχών και των μισθών του δημόσιου τομέα, καθώς και άλλες διαρθρωτικά αυξανόμενες τρέχουσες δαπάνες, ιδίως λόγω της δημογραφικής γήρανσης, συνέβαλαν επίσης στην αύξηση των καθαρών πρωτογενών τρεχουσών δαπανών. Κατά συνέπεια, η εν λόγω σημαντική επεκτατική συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών οφειλόταν εν μέρει μόνο στα μέτρα για την αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της αύξησης των τιμών της ενέργειας, καθώς και στο κόστος παροχής προσωρινής προστασίας σε εκτοπισθέντα άτομα από την Ουκρανία. Επομένως, το Βέλγιο δεν περιόρισε επαρκώς την αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών.

⁸ Για τη μέτρηση του δημοσιονομικού προσανατολισμού χρησιμοποιείται η μεταβολή των πρωτογενών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων), εξαιρουμένων των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που συνδέονται με την κρίση της COVID-19, αλλά συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται από μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) του μηχανισμού και από άλλα ταμεία της Ένωσης, σε σχέση με τη μεσοπρόθεσμη δυναμική ανάπτυξη. Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. πλαίσιο 1 στους δημοσιονομικούς στατιστικούς πίνακες.

⁹ Άλλες εθνικά χρηματοδοτούμενες κεφαλαιουχικές δαπάνες είχαν ουδέτερη συμβολή ύψους 0 εκατοστιαίας μονάδας του ΑΕΠ.

- (16) Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι δημοσιονομικές προβολές στο πρόγραμμα σταθερότητας 2023 είναι σύμφωνο με τις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής για το 2023 και μετέπειτα. Η κυβέρνηση προβλέπει αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 1 % το 2023 και κατά 1,7 % το 2024. Συγκριτικά, στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής προβλέπεται αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 1,2 % το 2023 και κατά 1,4 % το 2024.
- (17) Στο οικείο πρόγραμμα σταθερότητας 2023, η κυβέρνηση αναμένει ότι το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης θα αυξηθεί στο 5,1 % του ΑΕΠ το 2023. Η αύξηση το 2023 αντικατοπτρίζει κυρίως τις αυξανόμενες μόνιμες τρέχουσες δαπάνες (ιδίως λόγω της αυτόματης τιμαριθμικής αναπροσαρμογής των κοινωνικών παροχών και των μισθών του δημόσιου τομέα, καθώς και της δημογραφικής γήρανσης), τον δημοσιονομικό αντίκτυπο της προσωρινής μείωσης των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης των επιχειρήσεων κατά το πρώτο εξάμηνο του 2023 και την επιβαρυντική για το έλλειμμα μεταρρύθμιση της φορολογίας των οικιακών ενεργειακών προϊόντων. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί από το 105,1 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2022 στο 106,7 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2023. Στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής το δημόσιο έλλειμμα υπολογίζεται στο 5 % του ΑΕΠ για το 2023. Αυτό συνάδει με το έλλειμμα που προβλέπεται στο πρόγραμμα σταθερότητας 2023. Στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής εκτιμάται ότι ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ θα είναι ελαφρώς χαμηλότερος και ότι θα ανέλθει σε 106 % στο τέλος του 2023. Η διαφορά οφείλεται στο κάπως υψηλότερο ονομαστικό ΑΕΠ το 2023 βάσει των προβολών στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής.

(18) Το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης το 2023 αναμένεται να εξακολουθήσει να επηρεάζεται από τα δημοσιονομικά μέτρα που ελήφθησαν για να μετριαστούν οι οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της αύξησης των τιμών της ενέργειας. Πρόκειται για μέτρα που παρατάθηκαν από το 2022, ιδίως για τη μείωση των ειδικών φόρων κατανάλωσης στη βενζίνη που έληξε στις 31 Μαρτίου 2023, τις μειώσεις του ΦΠΑ στα οικιακά συμβόλαια ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου, την παράταση της κάλυψης του κοινωνικού τιμολογίου όσον αφορά τα ενεργειακά προϊόντα, τη δέσμη μέτρων για την ενέργεια, τις εφάπαξ μεταβιβάσεις για ειδικό σκοπό (για τα νοικοκυριά που χρησιμοποιούν πηγές θέρμανσης εκτός του αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας), καθώς και την άμεση στήριξη προς τις επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν αυξανόμενο ενεργειακό κόστος. Το κόστος των εν λόγω μέτρων εξακολουθεί να αντισταθμίζεται εν μέρει από φόρους επί των απροσδόκητων κερδών των προμηθευτών ενέργειας, και συγκεκριμένα από φόρους στους τομείς της ηλεκτρικής ενέργειας και του πετρελαίου, που ισχύουν από το 2022, και από φόρο το 2023 σε έναν διεθνή διαχειριστή συστήματος μεταφοράς αερίου (Fluxys). Λαμβανομένων υπόψη των εν λόγω εσόδων, το καθαρό δημοσιονομικό κόστος των μέτρων στήριξης εκτιμάται στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής ότι θα ανέλθει σε 0,4 % του ΑΕΠ το 2023¹⁰. Τα περισσότερα μέτρα το 2023 δεν φαίνεται να στοχεύουν στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά ή επιχειρήσεις, αν και πολλά από αυτά διατηρούν το μήνυμα των τιμών για μείωση της ζήτησης ενέργειας και αύξηση της ενεργειακής απόδοσης. Ως εκ τούτου, το ύψος των στοχευμένων μέτρων στήριξης, το οποίο πρέπει να ληφθεί υπόψη στην αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τη σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2022¹¹, εκτιμάται στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής σε 0,1 % του ΑΕΠ το 2023 (έναντι 0,2 % του ΑΕΠ το 2022). Το δημοσιονομικό κόστος της προσωρινής προστασίας των εκτοπισθέντων ατόμων από την Ουκρανία προβλέπεται να παραμείνει σταθερό σε σύγκριση με το 2022. Τέλος, το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης το 2023 αναμένεται να βελτιωθεί με τη σταδιακή κατάργηση προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που συνδέονται με την κρίση της COVID-19, τα οποία εκτιμώνται σε 0,5 % του ΑΕΠ.

¹⁰ Το ποσοστό αυτό αντιπροσωπεύει το επίπεδο του ετήσιου δημοσιονομικού κόστους των εν λόγω μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των τρεχόντων εσόδων και τρεχουσών δαπανών, καθώς και —κατά περίπτωση— των μέτρων σε επίπεδο κεφαλαιουχικών δαπανών.

¹¹ Σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2022, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2022 του Βελγίου και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2022 του Βελγίου (EE C 334 της 1.9.2022, σ. 1).

(19) Στη σύστασή του της 12ης Ιουλίου 2022 το Συμβούλιο συνέστησε στο Βέλγιο να λάβει μέτρα, προκειμένου το 2023 να ακολουθήσει συνετή δημοσιονομική πολιτική, περιορίζοντας συγκεκριμένα την αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών κάτω από τη μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος¹², λαμβάνοντας υπόψη τη συνεχιζόμενη προσωρινή και στοχευμένη στήριξη προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις που είναι περισσότερο ευάλωτα στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και προς τα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Ταυτόχρονα, το Βέλγιο θα πρέπει να είναι έτοιμο να προσαρμόσει τις τρέχουσες δαπάνες στην εξελισσόμενη κατάσταση. Το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στο Βέλγιο να επεκτείνει τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, λαμβάνοντας υπόψη την πρωτοβουλία REPowerEU, μεταξύ άλλων κάνοντας χρήση του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης.

¹² Με βάση τις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής, η μεσοπρόθεσμη (10ετής μέση) αύξηση του δυνητικού προϊόντος του Βελγίου εκτιμάται σε 5,4 % σε ονομαστικούς όρους.

(20) Το 2023, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός θα είναι επεκτατικός (-1,1 % του ΑΕΠ), σε περιβάλλον υψηλού πληθωρισμού. Προηγήθηκε επεκτατικός δημοσιονομικός προσανατολισμός το 2022 (-2 % του ΑΕΠ). Η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των νέων μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων) προβλέπεται να έχει επεκτατική συμβολή ύψους 0,7 % του ΑΕΠ στον δημοσιονομικό προσανατολισμό το 2023. Σε αυτήν περιλαμβάνεται το μειωμένο κόστος των στοχευμένων μέτρων στήριξης για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις που είναι πιο ευάλωτα στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας κατά 0,1 % του ΑΕΠ. Ως εκ τούτου, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών καθ' υπέρβαση της μεσοπρόθεσμης αύξησης του δυνητικού προϊόντος δεν οφείλεται στην στοχευμένη στήριξη των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων που είναι περισσότερο ευάλωτα στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, καθώς και των ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Η επεκτατική αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων) οφείλεται επίσης στις μόνιμες αυξήσεις των μισθών του δημόσιου τομέα και των κοινωνικών παροχών (λόγω της τιμαριθμικής αναπροσαρμογής των εν λόγω μισθών και παροχών), με διαρθρωτικά αυξανόμενες τρέχουσες δαπάνες λόγω της δημογραφικής γήρανσης, στη μεταρρύθμιση της φορολογίας των οικιακών συμβολαίων ενέργειας και με προσωρινή μείωση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης των επιχειρήσεων κατά το πρώτο εξάμηνο του 2023. Αθροιστικά, η προβλεπόμενη αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών δεν συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του μηχανισμού και άλλα ταμεία της Ένωσης προβλέπεται να ανέλθουν στο 0,3 % του ΑΕΠ το 2023, ενώ οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις προβλέπεται να έχουν επεκτατική συμβολή στον δημοσιονομικό προσανατολισμό, ύψους 0,1 εκατοστιαίας μονάδας¹³. Επομένως, το Βέλγιο σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις μέσω του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης, καθώς και να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, όπως επενδυτικά έργα για την ανακαίνιση κτιρίων, τη βιώσιμη κινητικότητα και την απανθρακοποίηση του ενεργειακού τομέα, καθώς και βασικές επενδύσεις για την επιτάχυνση της ψηφιακής μετάβασης (συμπεριλαμβανομένων της ψηφιοποίησης της δημόσιας διοίκησης, της προώθησης της ψηφιακής ένταξης και της ενίσχυσης της κυβερνοασφάλειας), οι οποίες χρηματοδοτούνται από τον μηχανισμό και άλλα ταμεία της Ένωσης.

¹³ Άλλες εθνικά χρηματοδοτούμενες κεφαλαιουχικές δαπάνες προβλέπεται να έχουν επεκτατική συμβολή ύψους 0,1 εκατοστιαίας μονάδας του ΑΕΠ.

- (21) Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023, το έλλειμμα γενικής κυβέρνησης αναμένεται να μειωθεί σε 4,2 % του ΑΕΠ το 2024. Η μείωση το 2024 αντικατοπτρίζει επίσης την αναστολή των προσωρινών μέτρων στήριξης που θεσπίστηκαν στο πλαίσιο της αύξησης των τιμών της ενέργειας. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί σε 107,1 % στο τέλος του 2024. Με βάση μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων, οι εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής προβλέπουν δημόσιο έλλειμμα ίσο με 4,7 % του ΑΕΠ το 2024. Το ποσοστό αυτό είναι υψηλότερο από το έλλειμμα που προβλέπεται στο πρόγραμμα σταθερότητας 2023, κυρίως λόγω των μέτρων μείωσης του ελλείματος, ύψους 0,2 % του ΑΕΠ, τα οποία δεν έχουν ακόμη προσδιοριστεί στο πρόγραμμα σταθερότητας 2023 (ως εκ τούτου, δεν λαμβάνονται υπόψη στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής) και λόγω της λιγότερο ευνοϊκής προβολής για τα κρατικά έσοδα, ιδίως όσον αφορά τους εταιρικούς φόρους. Στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής εκτιμάται ότι ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ θα κυμανθεί σε παρόμοια επίπεδα και ότι θα ανέλθει σε 107,3 % στο τέλος του 2024.
- (22) Το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 προβλέπει τη σταδιακή κατάργηση όλων των μέτρων στήριξης της ενέργειας το 2024. Η Επιτροπή στηρίζεται και αυτή επί του παρόντος στην υπόθεση της πλήρους κατάργησης των μέτρων στήριξης της ενέργειας το 2024. Αυτή η υπόθεση βασίζεται στην παραδοχή ότι δεν θα υπάρξουν νέες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας.

- (23) Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1466/97 ζητεί ετήσια βελτίωση του διαρθρωτικού δημοσιονομικού ισοζυγίου κατά 0,5 % του ΑΕΠ ως ενδεικτικό ποσοστό για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου¹⁴. Λαμβανομένων υπόψη των παραμέτρων δημοσιονομικής βιωσιμότητας και της ανάγκης να μειωθεί το έλλειμμα κάτω από την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη, ενδείκνυται η βελτίωση του διαρθρωτικού ισοζυγίου κατά τουλάχιστον 0,7 % του ΑΕΠ για το 2024, σύμφωνα με την Επιτροπή. Για να διασφαλιστεί η βελτίωση αυτή και σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Επιτροπής, η αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών¹⁵ το 2024 δεν θα πρέπει να υπερβεί το 2 %, σύμφωνα με την υπόδειξη της παρούσας σύστασης. Ταυτόχρονα, τα εναπομείναντα μέτρα στήριξης της ενέργειας (που επί του παρόντος εκτιμώνται από την Επιτροπή σε 0,4 % του ΑΕΠ το 2023) θα πρέπει να καταργηθούν σταδιακά, εάν οι εξελίξεις στην αγορά ενέργειας το επιτρέψουν και ξεκινώντας από τα λιγότερο στοχευμένα μέτρα, ενώ τα κονδύλια που θα εξοικονομηθούν θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος. Επιπλέον, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής, η αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών το 2023 δεν συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Εάν αυτό επιβεβαιωθεί, θα ήταν σκόπιμη η χαμηλότερη αύξηση των καθαρών πρωτογενών δαπανών το 2024.
- (24) Με την παραδοχή αμετάβλητων πολιτικών, οι εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής προβλέπουν αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών κατά 2,7 % το 2024, ποσοστό υψηλότερο από τον συνιστώμενο ρυθμό αύξησης.

¹⁴ Το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 απαιτεί επίσης προσαρμογή άνω του 0,5 % του ΑΕΠ για τα κράτη μέλη με δημόσιο χρέος που υπερβαίνει το 60 % του ΑΕΠ ή με πιο σημαντικούς κινδύνους για τη βιωσιμότητα του χρέους.

¹⁵ Ως καθαρές πρωτογενείς δαπάνες ορίζονται οι εθνικά χρηματοδοτούμενες δαπάνες, εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων και εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους και των δαπανών για την κυκλική ανεργία.

- (25) Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023, οι δημόσιες επενδύσεις αναμένεται να αυξηθούν από 2,9 % του ΑΕΠ το 2023 σε 3,1 % του ΑΕΠ το 2024. Η αύξηση των επενδύσεων αντικατοπτρίζει υψηλότερες εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις και επενδύσεις που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, ιδίως μέσω του μηχανισμού. Το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 αναφέρεται σε μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, οι οποίες αναμένεται να συμβάλουν στη δημοσιονομική βιωσιμότητα και στη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Οι εν λόγω μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις περιλαμβάνουν σχέδιο για τη δημοσιονομική μεταρρύθμιση του συστήματος φορολογίας και παροχών με στόχο την τόνωση της απασχόλησης και της οικονομικής δραστηριότητας, ώστε με τον τρόπο αυτόν να ενισχυθεί η βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών, καθώς και συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση (όπως προβλέπεται στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας) για τη βελτίωση της οικονομικής βιωσιμότητας του συνταξιοδοτικού συστήματος. Επιπλέον, στόχος του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας είναι να εντείνει τις προσπάθειες για την ενίσχυση των δημόσιων επενδύσεων με σκοπό την επιτάχυνση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, μεταξύ άλλων μέσω της εφαρμογής του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.
- (26) Το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 περιγράφει μια μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική πορεία έως το 2026. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης αναμένεται να μειωθεί σε 3,3 % του ΑΕΠ το 2025 και σε 2,9 % έως το 2026. Ως εκ τούτου, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να μειωθεί κάτω από το 3 % του ΑΕΠ το 2026. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί από 107,1 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2024 σε 107,8 % του ΑΕΠ έως το τέλος του 2026.

(27) Το Βέλγιο αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις δημοσιονομικής βιωσιμότητας. Οι εν λόγω προκλήσεις αφορούν τόσο το υψηλό επίπεδο του δημόσιου χρέους όσο και την αναμενόμενη επιδείνωση, βάσει αμετάβλητων πολιτικών, των επιπτώσεων που θα έχουν στα δημόσια οικονομικά οι σχετικές με τη γήρανση δαπάνες ενόψει της ραγδαίας γήρανσης του πληθυσμού. Στην έκθεση της Επιτροπής του 2021 για τη δημογραφική γήρανση προβλέπεται ότι οι σχετικές με τη γήρανση δαπάνες θα αυξηθούν κατά 3,6 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ έως το 2040 και κατά 5,4 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ έως το 2070, κυρίως λόγω των δαπανών για συντάξεις και μακροχρόνια περίθαλψη. Οι συνταξιοδοτικές δαπάνες προβλέπεται να αυξηθούν κατά 3 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ κατά την περίοδο 2019-2070, έναντι 0,1 εκατοστιαίας μονάδας του ΑΕΠ κατά μέσο όρο στη ζώνη του ευρώ. Στην περίπτωση του Βελγίου, το μεγαλύτερο μέρος της προβλεπόμενης αύξησης θα έχει συμβεί ήδη έως το 2040, όταν οι συνταξιοδοτικές δαπάνες θα αυξηθούν κατά 2,7 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ σε 14,9 % του ΑΕΠ. Το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας του Βελγίου περιλαμβάνει συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση η οποία έχει ως στόχο να συμβάλει στην αντιμετώπιση αυτής της πρόκλησης, παράλληλα με άλλους στόχους, όπως η βελτίωση της κοινωνικής βιωσιμότητας του συστήματος, η παροχή κινήτρων για τη συνέχιση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας μετά την εκπλήρωση των προϋποθέσεων πρόωρης συνταξιοδότησης και η διασφάλιση μεγαλύτερης σύγκλισης μεταξύ και εντός των συνταξιοδοτικών συστημάτων. Όσον αφορά τη μακροχρόνια περίθαλψη, οι δημόσιες δαπάνες ανήλθαν στο 2,2 % του ΑΕΠ το 2019 (ενωσιακός μέσος όρος 1,7 %), γεγονός που κατέστησε το Βέλγιο μία από τις χώρες με τις υψηλότερες δαπάνες μακροχρόνιας περίθαλψης στην Ένωση. Έως το 2070 οι δαπάνες μακροχρόνιας περίθαλψης προβλέπεται να αυξηθούν περαιτέρω στο 4,3 % του ΑΕΠ σύμφωνα με το βασικό σενάριο. Ωστόσο, το κόστος αυτό θα μπορούσε να αυξηθεί στο 6,0 % του ΑΕΠ σύμφωνα με τα πλέον αρνητικά σενάρια¹⁶. Από τα στοιχεία προκύπτει πιθανή υπερβολική χρήση της κλειστής φροντίδας και περιττή ή πρόωρη ιδρυματοποίηση ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας. Τα διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν ότι ο αριθμός των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας τα οποία τοποθετούνται άσκοπα ή τουλάχιστον πρόωρα σε μονάδες κλειστής φροντίδας παραμένει υψηλός, αν και σημειώνει μείωση την τελευταία δεκαετία. Ειδικότερα, από τα στοιχεία προέκυψε ότι το ποσοστό των ατόμων τα οποία αφορούσε το εν λόγω ζήτημα ήταν υψηλό στις Βρυξέλλες και τη Βαλονία. Οι ομόσπονδες οντότητες, στις οποίες έχει μεταφερθεί η αρμοδιότητα για τη μακροχρόνια περίθαλψη από το 2019, έχουν ξεκινήσει μεταρρυθμίσεις για τη βελτίωση της χρήσης των διαφόρων εγκαταστάσεων παροχής φροντίδας με οικονομικά αποδοτικό τρόπο, ιδίως για την αποφυγή και την καθυστέρηση της περιττής ή πρόωρης ιδρυματοποίησης. Ωστόσο, δεν επικεντρώνονται επαρκώς στην αντιμετώπιση της πρόκλησης της δημοσιονομικής βιωσιμότητας.

¹⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2021 Ageing Report (Έκθεση για τη δημογραφική γήρανση 2021). Οι δαπάνες μακροχρόνιας περίθαλψης στο Βέλγιο προβλέπεται να ανέλθουν στο 6 % του ΑΕΠ με βάση το σενάριο σύγκλισης του κόστους και το σενάριο σύγκλισης του κόστους και της κάλυψης.

(28) Παρά τις πρόσφατες μεταρρυθμίσεις, η φορολογική σφήνα (εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και φορολόγηση του εισοδήματος από την εργασία) στο Βέλγιο παραμένει πολύ πάνω από τον ενωσιακό μέσο όρο σε όλα τα επίπεδα μισθών, με εξαίρεση τα πολύ χαμηλόμισθα άτομα (50 % του μέσου όρου), γεγονός που μπορεί να δημιουργήσει αντικίνητρα για εργασία. Έχουν θεσπιστεί ορισμένα μέτρα για την αύξηση του καθαρού εισοδήματος των χαμηλόμισθων, όπως η πριμοδότηση απασχόλησης (Φλάνδρα) και τα επιδόματα σε εργαζομένους για τους μακροχρόνια ανέργους ή για τη διαπεριφερειακή κινητικότητα (σε ομοσπονδιακό επίπεδο). Ωστόσο, τα εν λόγω μέτρα αυξάνουν επίσης περαιτέρω τον υψηλό οριακό φορολογικό συντελεστή για τα άτομα κατώτερου μεσαίου εισοδήματος («παγίδα χαμηλού μισθού»), γεγονός που μπορεί να αποθαρρύνει τις επενδύσεις στη διά βίου μάθηση, καθώς και να αυξήσει τον αριθμό των δεδουλευμένων ωρών. Τα επιδόματα ανεργίας είναι χρονικά απεριόριστα και χωρίς έλεγχο πόρων για τους μακροχρόνια ανέργους. Επιπλέον, αρκετές μη χρηματικές κοινωνικές παροχές συνδέονται με το καθεστώς ανεργίας των δικαιούχων, γεγονός που μπορεί να συμβάλει στην υφιστάμενη αεργία, την ανεργία και τις παγίδες χαμηλών μισθών. Η ευρεία επανεξέταση του συστήματος παροχών θα βελτίωνε τη διαφάνεια όσον αφορά τα κίνητρα για εργασία και θα μπορούσε να συμβάλει στην αύξηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών ενεργοποίησης.

(29) Η εκτεταμένη χρήση των φορολογικών δαπανών, εν μέρει για την αντιστάθμιση των υψηλών φορολογικών συντελεστών, δημιουργεί ανεπάρκειες και τείνει να ευνοεί ορισμένα είδη αμοιβών και δαπανών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές στρεβλώσεις. Ειδικές ρυθμίσεις όπως κουπόνια γευμάτων, επιδοτήσεις μετακίνησης ή απαλλαγή από την παρακράτηση φόρου για τις υπερωρίες, την εργασία σε έρευνα και ανάπτυξη και τη νυχτερινή εργασία / εργασία σε βάρδιες είναι δαπανηρές για τον προϋπολογισμό και έχει διαπιστωθεί ότι δημιουργούν ανεπάρκειες. Ορισμένες εκπτώσεις φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων (π.χ. έκπτωση για κουπόνια υπηρεσιών) ωφελούν δυσανάλογα τα άτομα υψηλού εισοδήματος. Εξακολουθούν να υπάρχουν φορολογικά κίνητρα για επενδύσεις σε ακίνητα σε ομοσπονδιακό επίπεδο (αντικειμενικές αξίες που υποτιμούν το πραγματικό εισόδημα από μισθώματα, δυνατότητα έκπτωσης τόκων για δάνεια δεύτερης κατοικίας) και σε περιφερειακό επίπεδο («chèque-habitat» στη Βαλονία). Τα εν λόγω φορολογικά κίνητρα στρεβλώνουν την κατανομή των πόρων και οδηγούν ενδεχομένως σε υπερεπενδύσεις για φορολογικούς λόγους σε ορισμένα είδη περιουσιακών στοιχείων. Οι επιζήμιες για το περιβάλλον επιδοτήσεις που σχετίζονται με τη φορολογία έχουν αυξηθεί. Η μείωση του συντελεστή ΦΠΑ επί της ηλεκτρικής ενέργειας και του αερίου για οικιακά συμβόλαια, ενώ παρέχει στήριξη στα νοικοκυριά, εξακολουθεί να ευνοεί τα ορυκτά καύσιμα μακροπρόθεσμα και αποθαρρύνει την περαιτέρω διαφοροποίηση και την εξοικονόμηση ενέργειας. Υπό το πρίσμα της αυξανόμενης κυκλοφοριακής συμφόρησης και των προβλημάτων ατμοσφαιρικής ρύπανσης, οι φόροι επί των μεταφορών και οι φόροι ρύπανσης εξακολουθούν να μην αξιοποιούνται επαρκώς. Η ευρύτερη φορολογική μεταρρύθμιση, την οποία η κυβέρνηση σχεδιάζει να πραγματοποιήσει σταδιακά έως το 2024, αναμένεται —εάν εγκριθεί και εφαρμοστεί— να μειώσει τη φορολογική επιβάρυνση της εργασίας και να μετριάσει ορισμένες από τις στρεβλώσεις.

- (30) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 και το κριτήριο 2.2 του παραρτήματος V του εν λόγω κανονισμού, το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει εκτεταμένο σύνολο αλληλοενισχυόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2026. Η υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας του Βελγίου βρίσκεται σε εξέλιξη, αν και με αυξημένο κίνδυνο να υπάρξουν καθυστερήσεις. Το Βέλγιο δεν έχει ακόμη υποβάλει αίτηση πληρωμής. Θα χρειαστεί αποτελεσματική διακυβέρνηση, ώστε να καταστεί δυνατή η ταχεία και σταθερή εφαρμογή. Το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας αναμένεται να αναθεωρηθεί το 2023, ώστε να συμπεριλάβει, μεταξύ άλλων, ένα κεφάλαιο για το REPowerEU, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη την προς τα κάτω αναθεώρηση της μέγιστης κατανομής επιχορηγήσεων προς το Βέλγιο από τον μηχανισμό. Η ταχεία συμπερίληψη του νέου κεφαλαίου για το REPowerEU στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θα επιτρέψει τη χρηματοδότηση πρόσθετων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για τη στήριξη των στρατηγικών στόχων του Βελγίου στον τομέα της ενέργειας και της πράσινης μετάβασης. Σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 6 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, στις 31 Μαρτίου 2023 το Βέλγιο εξέφρασε την πρόθεσή του να ζητήσει πρόσθετη δανειακή στήριξη ύψους 1 024 900 000 EUR στο πλαίσιο του μηχανισμού. Η συστηματική και αποτελεσματική συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των κοινωνικών εταίρων και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών παραμένει σημαντική για την επιτυχή εφαρμογή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και άλλων οικονομικών πολιτικών και πολιτικών απασχόλησης που υπερβαίνουν το εν λόγω σχέδιο, προκειμένου να διασφαλιστεί η ευρεία οικειοποίηση του συνολικού θεματολογίου πολιτικής.
- (31) Η Επιτροπή ενέκρινε όλα τα έγγραφα προγραμματισμού της πολιτικής συνοχής του Βελγίου το 2022, εκτός από το έγγραφο σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης για την Περιφέρεια Βρυξελλών-Πρωτεύουσας, το οποίο εγκρίθηκε το 2023. Η ταχεία υλοποίηση των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής συμπληρωματικά προς το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και σε συνέργεια με αυτό, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, είναι καίριας σημασίας για την επίτευξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, την αύξηση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας και την επίτευξη ισόρροπης εδαφικής ανάπτυξης στο Βέλγιο.

(32) Πέρα από τις οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις που πραγματεύονται το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και τα προγράμματα της πολιτικής συνοχής, το Βέλγιο αντιμετωπίζει ορισμένες πρόσθετες προκλήσεις που σχετίζονται με την αγορά εργασίας, το εκπαιδευτικό σύστημα, την ενεργειακή πολιτική και την πράσινη μετάβαση. Το ποσοστό κενών θέσεων εργασίας στο Βέλγιο είναι επί του παρόντος από τα υψηλότερα στην Ένωση και οι εργοδότες δυσκολεύονται όλο και περισσότερο να προσλάβουν εργαζομένους με τις κατάλληλες δεξιότητες. Ωστόσο, οι περιφερειακές ανισότητες όσον αφορά τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας είναι σημαντικές. Οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού είναι υψηλές σε επαγγέλματα τόσο χαμηλής όσο και υψηλής ειδίκευσης, και σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένων των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών, των επαγγελματικών, τεχνικών και επιστημονικών θέσεων εργασίας, της φιλοξενίας και της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Ο αριθμός των αποφοίτων, ιδίως των γυναικών, στους τομείς των φυσικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών (STEM) παραμένει χαμηλός και το ποσοστό τους αυξάνεται με αργούς ρυθμούς, παρά τα ειδικά σχέδια δράσης STEM. Οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων εξηγούνται επίσης από τη χαμηλή συμμετοχή στην εκπαίδευση ενηλίκων. Τα υφιστάμενα κίνητρα για την εκπαίδευση ενηλίκων ενδέχεται να μην καλύπτουν τα άτομα με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, στα οποία η αναβάθμιση των δεξιοτήτων θα μπορούσε να προσφέρει καλύτερες ευκαιρίες απασχόλησης. Τα υψηλής ποιότητας συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης που ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας και τα στοχευμένα μέτρα αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανεπίδρασης είναι καίριας σημασίας για τη μείωση των ελλείψεων δεξιοτήτων και την προώθηση της ένταξης και της ανακατανομής του εργατικού δυναμικού. Η αντιμετώπιση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού και της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων αποτελεί βασικό μοχλό για την υλοποίηση του ψηφιακού μετασχηματισμού και τη διευκόλυνση της πράσινης μετάβασης, καθώς και για την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης για το 2030 όσον αφορά την απασχόληση και τις δεξιότητες.

- (33) Εκτός από τη μείωση των αντικινήτρων για εργασία στο σύστημα φορολογίας και παροχών, πιο αποτελεσματικά και στοχευμένα μέτρα ενεργοποίησης θα μπορούσαν να συμβάλουν στην απελευθέρωση του μεγάλου ανεκμετάλλετου εργατικού δυναμικού και στην άμβλυνση των αυξανόμενων ελλείψεων εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων. Οι μειονεκτούσες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, μεταναστευτικό υπόβαθρο ή αναπηρία, είναι λιγότερο ενταγμένες στην αγορά εργασίας. Κατά μέσο όρο, το ποσοστό μετάβασης από την ανεργία ή την αεργία στην απασχόληση είναι χαμηλό. Αυτό υποδηλώνει ότι εξακολουθεί να υπάρχει περιθώριο να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας, ιδίως με συστηματικότερες αξιολογήσεις και ολοκληρωμένες διαδρομές για τα άτομα που αναζητούν εργασία και αντιμετωπίζουν πολλαπλά εμπόδια στην εξεύρεσή της. Η εφαρμογή πολιτικών για την ενίσχυση της επανένταξης εργαζομένων που βρίσκονται σε μακροχρόνια αναρρωτική άδεια, ιδίως λόγω επαγγελματικής εξουθένωσης και κατάθλιψης (25 % των περιπτώσεων), και σήμερα υπερβαίνουν κατά πολύ τον αριθμό των ανέργων, θα είναι επίσης αναγκαία για την περαιτέρω αύξηση του ποσοστού απασχόλησης.
- (34) Όσον αφορά τις ελλείψεις εργατικού δυναμικού και τις αναντιστοιχίες δεξιοτήτων, εκφράζονται ανησυχίες σχετικά με τις επιδόσεις, τη συμπεριληπτικότητα και την ισότητα των εκπαιδευτικών συστημάτων, μεταξύ άλλων υπό το πρίσμα των υψηλών δημόσιων δαπανών για την εκπαίδευση. Το χάσμα στα εκπαιδευτικά αποτελέσματα συνδέεται στενά με το κοινωνικοοικονομικό και μεταναστευτικό υπόβαθρο των σπουδαστών και είναι από τα μεγαλύτερα στην Ένωση, γεγονός που οδηγεί σε ανισότητες στην εκπαίδευση. Η αύξηση της συνάφειας με την αγορά εργασίας και της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης θα είναι καίριας σημασίας. Η ενίσχυση του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού με την παροχή καλύτερης κατάρτισης και συνεχούς επαγγελματικής εξέλιξης, καθώς και με την ανάπτυξη πιο ευέλικτων και ελκυστικών σταδιοδρομιών, θα συμβάλει στη μείωση της αυξανόμενης έλλειψης ειδικευμένων εκπαιδευτικών, η οποία ενδέχεται να αυξήσει περαιτέρω τις υφιστάμενες εκπαιδευτικές ανισότητες. Πρόσφατα ελήφθησαν ή σχεδιάζεται να ληφθούν ορισμένα μέτρα για την ενίσχυση του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού. Θα είναι ουσιαστικής σημασίας να συνεχιστεί και να παρακολουθείται η εφαρμογή των εν λόγω μέτρων και ο αντίκτυπός τους.

(35) Περίπου το 70 % της ακαθάριστης εγχώριας κατανάλωσης ενέργειας του Βελγίου καλύπτεται από εισαγωγές ορυκτών καυσίμων. Το 2021 το πετρέλαιο αποτελούσε το 45 % του ενεργειακού μείγματος του Βελγίου και το φυσικό αέριο το 23 %. Η κατανάλωση φυσικού αερίου στο Βέλγιο μειώθηκε κατά 15 % την περίοδο από τον Αύγουστο του 2022 έως τον Μάρτιο του 2023, σε σύγκριση με τη μέση κατανάλωση αερίου κατά την ίδια περίοδο τα προηγούμενα πέντε έτη, σύμφωνα με τον στόχο μείωσης του 15 % που ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2022/1369 του Συμβουλίου¹⁷. Το Βέλγιο θα μπορούσε να συνεχίσει τις προσπάθειές του για προσωρινή μείωση της ζήτησης αερίου έως τις 31 Μαρτίου 2024 δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2023/706 του Συμβουλίου¹⁸. Η ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές αντιπροσώπευε μόνο το 13 % της τελικής κατανάλωσης ενέργειας το 2021. Το Βέλγιο θα πρέπει να αυξήσει σημαντικά τον στόχο του για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας έως το 2030, ο οποίος επί του παρόντος είναι 17,5 % και θεωρείται μη φιλόδοξος στην αξιολόγηση της Επιτροπής του 2020, ώστε να αντικατοπτρίζει τους πιο φιλόδοξους στόχους της Ένωσης. Για να καλυφθεί η σχεδιαζόμενη μείωση της πυρηνικής ενέργειας και η προβλεπόμενη αύξηση της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας, η ενεργειακή απόδοση και το ποσοστό ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές θα πρέπει να αυξηθούν σημαντικά. Ωστόσο, η ανάπτυξη χερσαίων αιολικών έργων και η σχετική επέκταση του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας εξακολουθούν να παρεμποδίζονται σε μεγάλο βαθμό από τη χαμηλή δημόσια αποδοχή και τις μεγάλες καθυστερήσεις στις διαδικασίες αδειοδότησης, ιδίως λόγω των επαναλαμβανόμενων και χρονοβόρων διαδικασιών προσφυγής. Μπορούν να ληφθούν περαιτέρω μέτρα για να επιταχυνθεί η ανάπτυξη της χερσαίας αιολικής ενέργειας και η σχετική ενίσχυση του δικτύου. Ο χωροταξικός σχεδιασμός και η επανεξέταση των κανόνων για την ελάχιστη απόσταση των ανεμογεννητριών από αερολιμένες, ραντάρ και στρατιωτικές ζώνες θα μπορούσαν να απελευθερώσουν περισσότερο χώρο για την αιολική ενέργεια. Επιπλέον, η αδειοδότηση θα μπορούσε να διευκολυνθεί με τη χορήγηση καθεστώτος υπερισχύοντος δημόσιου συμφέροντος στα έργα αιολικής ενέργειας και υποδομών δικτύου και με την ταχύτερη διεκπεραίωση των προσφυγών. Η συμμετοχή των δήμων και των πολιτών σε έργα παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές θα μπορούσε να αυξήσει την τοπική αποδοχή.

¹⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1369 του Συμβουλίου, της 5ης Αυγούστου 2022, σχετικά με συντονισμένα μέτρα μείωσης της ζήτησης αερίου (ΕΕ L 206 της 8.8.2022, σ. 1).

¹⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2023/706 του Συμβουλίου, της 30ής Μαρτίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2022/1369 όσον αφορά την παράταση της περιόδου μείωσης της ζήτησης για μέτρα μείωσης της ζήτησης αερίου και την ενίσχυση των διαδικασιών υποβολής εκθέσεων για την εφαρμογή τους και των διαδικασιών παρακολούθησης της εφαρμογής τους (ΕΕ L 93 της 31.3.2023, σ. 1).

Η επέκταση της ηλιακής ενέργειας στέγης (εγκαταστάσεις τόσο μικρής όσο και μεγάλης κλίμακας) θα μπορούσε να τονωθεί περαιτέρω με την έγκριση μεταρρυθμίσεων οι οποίες θα προβλέπουν δεσμευτικές απαιτήσεις για μεγάλα δημόσια και εμπορικά κτίρια, κίνητρα για τους ιδιοκτήτες ακινήτων και νομικά πλαίσια που θα διευκολύνουν την κοινοχρησία ενέργειας. Επιπλέον, θα μπορούσε να προωθηθεί η αυτοκατανάλωση και η ευελιξία από την πλευρά της ζήτησης. Η προορατική ανάπτυξη πιο ολοκληρωμένων και συνεκτικών δεκαετών επενδυτικών σχεδίων για τα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας θα μπορούσε να αποτρέψει καθυστερήσεις στη σύνδεση νέων έργων αιολικής ενέργειας (και άλλων ανανεώσιμων πηγών), καθώς και τελικών χρηστών (αντλίες θερμότητας, σημεία φόρτισης για ηλεκτρικά αυτοκίνητα), και θα πρέπει να προβλέπει την αναμενόμενη αύξηση της βιομηχανικής κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας.

(36) Περαιτέρω μεταρρυθμίσεις πολιτικής και πρόσθετες επενδύσεις για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στους τομείς της ενέργειας, της βιομηχανίας, των κατασκευών και των μεταφορών θα συμβάλουν στη μείωση της μεγάλης συνολικής εξάρτησης του Βελγίου από τις εισαγωγές ορυκτών καυσίμων. Η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης στη βιομηχανία θα μπορούσε να ενθαρρυνθεί με τη βελτίωση των εθελοντικών συμφωνιών, την εισαγωγή σχεδίων εξοικονόμησης ενέργειας και απανθρακοποίησης για τους μεγαλύτερους χρήστες ορυκτών καυσίμων, την τόνωση του εξηλεκτρισμού και της ανάπτυξης βιομηχανικών αντλιών θερμότητας, καθώς και την περαιτέρω ενσωμάτωση μεθόδων κυκλικής παραγωγής. Το Βέλγιο ενδέχεται να μην επιτύχει τους στόχους του σχετικά με την ανακαίνιση και την ενεργειακή απόδοση για το 2030. Η πρόκληση της μείωσης της κατανάλωσης ορυκτών καυσίμων στα κτίρια εξακολουθεί να είναι σημαντική. Ως εκ τούτου, οι τρέχουσες επενδυτικές προσπάθειες για ενεργειακές ανακαινίσεις θα πρέπει να ενταθούν και να συμπληρωθούν με μεταρρυθμίσεις πολιτικής, όπως η απαγόρευση των ορυκτών καυσίμων σε νέα κτίρια, οι υποχρεωτικές ενεργειακά αποδοτικές ανακαινίσεις, η σταδιακή κατάργηση της θέρμανσης που βασίζεται σε ορυκτά καύσιμα και η μετατόπιση των κινήτρων προς λύσεις θέρμανσης χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, όπως οι αντλίες θερμότητας και τα δίκτυα θερμότητας που τροφοδοτούνται με ανακτημένη και ανανεώσιμη ενέργεια. Αυτές θα πρέπει να συνδυαστούν με την προσαρμογή της εκπαίδευσης και κατάρτισης στις συναφείς αναδυόμενες πράσινες τεχνικές δεξιότητες και με τη διασφάλιση επαρκών και κατάλληλα ειδικευμένων τεχνικών και εργαζομένων στον κατασκευαστικό τομέα. Στις μεταφορές, το υψηλό ποσοστό της χρήσης ιδιωτικών αυτοκινήτων αντιπροσωπεύει μεγάλο μέρος της κατανάλωσης πετρελαίου στο Βέλγιο. Η προώθηση της ήπιας κινητικότητας (για παράδειγμα, χρήση ποδηλάτου και κοινόχρηστη κινητικότητα) και της χρήσης των δημόσιων μεταφορών θα συνέβαλε στη μείωση της χρήσης των ιδιωτικών αυτοκινήτων, σε συνδυασμό με το κόστος της κυκλοφοριακής συμφόρησης. Το 2022 η ποδηλασία αυξήθηκε ως μέθοδος μετακίνησης από και προς την εργασία, ιδίως στη Φλάνδρα και τις Βρυξέλλες, χάρη στις συνεχείς επενδύσεις σε υποδομές ποδηλασίας, σε πρωτοβουλίες προώθησης και σε στοχευμένα κίνητρα. Ωστόσο, εξακολουθεί να υπάρχει περιθώριο περαιτέρω ενθάρρυνσης αυτής της μορφής ήπιας κινητικότητας μέσω επενδύσεων σε υποδομές ποδηλασίας και στην οδική ασφάλεια των ποδηλατών. Η χρήση των δημόσιων μεταφορών δεν έχει ακόμη ανακάμψει πλήρως μετά την κρίση COVID-19 και θα μπορούσε να προωθηθεί περαιτέρω με βελτιώσεις στις προαστιακές και υπεραστικές υπηρεσίες, με επενδύσεις στην ανανέωση του στόλου και με μεγαλύτερη συχνότητα υπηρεσιών.

- (37) Οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων σε τομείς και επαγγέλματα καίριας σημασίας για την πράσινη μετάβαση, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται η κατασκευή, η ανάπτυξη και η συντήρηση τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών, δημιουργούν εμπόδια στη μετάβαση σε μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών. Τα υψηλής ποιότητας συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης που ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας και τα στοχευμένα μέτρα αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης είναι καίριας σημασίας για τη μείωση των ελλείψεων δεξιοτήτων και την προώθηση της ένταξης και της ανακατανομής του εργατικού δυναμικού. Προκειμένου να αποδεσμευτεί η αναξιοποίητη προσφορά εργατικού δυναμικού, τα εν λόγω μέτρα πρέπει να είναι προσβάσιμα, ιδίως για τα άτομα και στους τομείς και τις περιφέρειες που επηρεάζονται περισσότερο από την πράσινη μετάβαση. Το 2022 αναφέρθηκαν ελλείψεις εργατικού δυναμικού σε διάφορα επαγγέλματα που απαιτούν ειδικές δεξιότητες ή γνώσεις για την πράσινη μετάβαση, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών μηχανικών και των χειριστών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής.
- (38) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης της Επιτροπής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 και η γνώμη¹⁹ του αποτυπώνεται στη σύσταση 1.

¹⁹ Βάσει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

(39) Δεδομένης της στενής διασύνδεσης των οικονομιών των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ και της συλλογικής συνεισφοράς τους στη λειτουργία της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, το Συμβούλιο συνέστησε στα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ να λάβουν μέτρα, μεταξύ άλλων μέσω των οικείων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, ώστε i) να διατηρήσουν τη βιωσιμότητα του χρέους και να μη στηρίξουν ευρέως τη συνολική ζήτηση το 2023, να στοχεύσουν καλύτερα τα δημοσιονομικά μέτρα που λαμβάνονται για τον μετριασμό των επιπτώσεων των υψηλών τιμών της ενέργειας και να εξετάσουν κατάλληλους τρόπους για τη σταδιακή παύση της στήριξης, καθώς θα μειώνονται οι πιέσεις στις τιμές της ενέργειας· ii) να διατηρήσουν υψηλό επίπεδο δημόσιων επενδύσεων και να προωθήσουν τις ιδιωτικές επενδύσεις για τη στήριξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης· iii) να στηρίξουν τις μισθολογικές εξελίξεις που μετριάζουν την απώλεια της αγοραστικής δύναμης, περιορίζοντας παράλληλα τις δευτερογενείς επιδράσεις στον πληθωρισμό, να βελτιώσουν περαιτέρω τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας και να αντιμετωπίσουν τις ελλείψεις δεξιοτήτων· iv) να βελτιώσουν το επιχειρηματικό περιβάλλον και να διασφαλίσουν ότι η ενεργειακή στήριξη των επιχειρήσεων είναι οικονομικά αποδοτική, προσωρινή και απευθύνεται σε βιώσιμες επιχειρήσεις και ότι διατηρεί τα κίνητρα για την πράσινη μετάβαση· και v) να διαφυλάξουν τη μακροοικονομική σταθερότητα και να παρακολουθούν τους κινδύνους, συνεχίζοντας παράλληλα τις εργασίες για την ολοκλήρωση της τραπεζικής ένωσης. Για το Βέλγιο, οι συστάσεις 1, 2, 3 και 4 συμβάλλουν στην υλοποίηση της πρώτης, της δεύτερης και της τρίτης σύστασης που ορίζονται στη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ 2023,

ΣΥΝΙΣΤΑ στο Βέλγιο να λάβει μέτρα το 2023 και το 2024, προκειμένου:

1. Να καταργήσει σταδιακά τα ισχύοντα μέτρα στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας, αξιοποιώντας τα κονδύλια που θα εξοικονομήσει για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος, το συντομότερο δυνατόν το 2023 και το 2024. Εάν νέες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας καταστήσουν αναγκαία τη θέσπιση νέων ή τη συνέχιση μέτρων στήριξης, να διασφαλίσει ότι αυτά τα μέτρα στήριξης στοχεύουν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων, είναι δημοσιονομικώς ανεκτά και διατηρούν τα κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας.

Να ακολουθήσει συνετή δημοσιονομική πολιτική, περιορίζοντας συγκεκριμένα την ονομαστική αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων καθαρών πρωτογενών δαπανών το 2024 σε 2 % το πολύ²⁰.

Να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις και να διασφαλίσει την αποτελεσματική απορρόφηση των επιχορηγήσεων του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης, ιδίως για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης.

Για την περίοδο μετά το 2024, να συνεχίσει να εφαρμόζει μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική στρατηγική σταδιακής και βιώσιμης εξυγίανσης, σε συνδυασμό με επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις για την επίτευξη υψηλότερης βιώσιμης ανάπτυξης, ώστε να επιτύχει συνετή μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική θέση.

Να ενισχύσει τις προσπάθειες για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της μακροχρόνιας περίθαλψης. Να προβεί σε μεταρρύθμιση του συστήματος φορολογίας και παροχών ώστε να μειωθούν τα αντικίνητρα για εργασία, μετατοπίζοντας τη φορολογική επιβάρυνση από την εργασία και απλουστεύοντας το σύστημα φορολογίας και παροχών. Να επανεξετάσει τις φορολογικές δαπάνες, ώστε να μειώσει τις δυσμενείς οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις τους.

²⁰ Το οποίο εκτιμάται ότι αντιστοιχεί σε ετήσια βελτίωση του διαρθρωτικού δημοσιονομικού ισοζυγίου κατά τουλάχιστον 0,7 % του ΑΕΠ για το 2024, όπως περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη 23.

2. Να διασφαλίσει αποτελεσματική διακυβέρνηση, ώστε να καταστεί δυνατή η ταχεία και σταθερή εφαρμογή του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Να οριστικοποιήσει γρήγορα το κεφάλαιο για το REPowerEU, ούτως ώστε να αρχίσει να υλοποιείται ταχέως. Να προχωρήσει στην ταχεία υλοποίηση των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, σε στενή συμπληρωματικότητα και συνέργεια με το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.
3. Να αντιμετωπίσει τις ελλείψεις εργατικού δυναμικού και τις αναντιστοιχίες δεξιοτήτων, ιδίως με την ενίσχυση των πολιτικών ενεργοποίησης (συμπεριλαμβανομένης της καθοδήγησης), ούτως ώστε να ενταχθούν οι μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας. Να βελτιώσει τις επιδόσεις και την ισότητα των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και να συνεχίσει τις μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού.
4. Να μειώσει τη συνολική εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα κλιμακώνοντας τις βελτιώσεις της ενεργειακής απόδοσης και τη μείωση της χρήσης ορυκτών καυσίμων στα κτίρια, ενθαρρύνοντας περαιτέρω την απανθρακοποίηση της βιομηχανίας και προωθώντας τη χρήση και παροχή δημόσιων μεταφορών και την ήπια κινητικότητα. Να επιταχύνει την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και των συναφών υποδομών δικτύου εξορθολογίζοντας περαιτέρω τις διαδικασίες αδειοδότησης, μεταξύ άλλων μειώνοντας τη διάρκεια των διαδικασιών προσφυγής, και θεσπίζοντας νομικά πλαίσια για να τονώσει περαιτέρω τις επενδύσεις σε εγκαταστάσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και να διευκολύνει την κοινοχρησία ενέργειας. Να εντείνει τις προσπάθειες πολιτικής που αποσκοπούν στην παροχή και την απόκτηση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων οι οποίες απαιτούνται για την πράσινη μετάβαση.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος / Η Πρόεδρος